

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudkyň Mgr. Sylvy Šiškeové a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **I. M.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 11. 2020, č. j. 10.01-000562/20-008, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. 2. 2023, č. j. 5 A 6/2021-43,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalované **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobce se u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) domáhá zrušení rozhodnutí žalované označeného v záhlaví. V průběhu řízení žalobce požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů. Městský soud obě žádosti zamítl usnesením označeným v záhlaví, neboť žalobce neunesl břemeno tvrzení a břemeno důkazní ohledně svých majetkových poměrů.

[2] Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost. V ní namítá, že jej městský soud nepoučil, že musí podstatné údaje nejen tvrdit, ale také je osvědčit. Stěžovatel je přesvědčen, že své důkazní břemeno unesl vyplněním „čestného prohlášení“. Dále se domnívá, že je soud proti němu zaujatý a podává proti němu námitku. Městský soud podle stěžovatele porušil princip rovnosti, jeho požadavky jdou nad rámec zákona a trvat na úhradě soudních poplatků je v rozporu s čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

[3] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

[4] Kasační stížnost je přípustná a projednatelná. Stěžovatele v nynějším řízení netíží poplatková povinnost ani povinnost být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem, jelikož podává kasační stížnost proti procesnímu usnesení městského soudu, kterým se nekončí řízení o žalobě (usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS).

[5] Kasační stížnost není důvodná.

[6] Podle § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoli za řízení odejme, popř. i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popř. neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[7] Ze spisu městského soudu vyplynulo, že žalobce v reakci na výzvu k zaplacení soudního poplatku za žalobu požádal dne 17. 2. 2021 o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů. K tomu přiložil vyplněné prohlášení, z něž vyplynulo, že žije v domácnosti sám, nemá vyživovací povinnost vůči jiným osobám, žije se jako osoba samostatně výdělečně činná, předmětem jeho podnikání je školení v dopravě, hrubý zisk má cca 8000 Kč měsíčně. Daňovou povinnost za rok 2019 měl 0 Kč, zároveň ve formuláři k této informaci uvedl: „*Tímto dávám souhlas soudu nahlédnout do mých daňových přiznání.*“ Jiné příjmy stěžovatel neuvedl. K osobnímu majetku stěžovatel vyplnil: „*papíry na motocykl Jawa 350 – ty jsou uloženy už 15 rok v depozitu, celková hodnota cca 500 Kč, automobil Škoda Felicie*“. Dále stěžovatel uvedl, že má dluhy v celkové výši převyšující 400 000 Kč, které *splácí dle možností*. Dalším výdajem je nájemné ve výši 4500 Kč měsíčně, které se má zvyšovat. K dalším okolnostem, které by mohly mít vliv na osvobození, stěžovatel napsal: „*Dluhy ve výši několika milionů, které si radši ani nepřipomínám, hlavně momentální závazek okolo 100 tisíc z důvodu prohraných soudů, který je potřeba splatit.*“ Dále uvedl výdaje na jídlo cca 4000 Kč, léky cca 700 Kč, dopravu cca 500 Kč internet 330 Kč a telefon 300 Kč. Chybějící finanční prostředky si půjčuje.

[8] Městský soud stěžovatele dne 15. 12. 2022 vyzval, aby řádně vyplnil prohlášení o majetkových poměrech a svá tvrzení osvědčil listinami. Vyplněné prohlášení se v podstatných rysech shodovalo s prohlášením minulým. Stěžovatel uvedl, že je nezaměstnaný a pobírá sociální dávky. Doplnil, že pečuje o matku, která mu dává měsíční příspěvek na péči ve výši 4400 Kč. Městský soud uvedl, že stěžovatel svá tvrzení nepodložil listinami. Pokud by soud vycházel z údajů v prohlášení, musel by stěžovatel každý měsíc končit v záporných položkách a stále se zadlužovat. Městský soud současně uvedl, že nepřehlédl informaci, že se stěžovatel zadlužuje; ani toto své tvrzení však stěžovatel

pokračování

nedoložil. Proto soud dospěl k závěru, že stěžovatel neunesl své břemeno tvrzení a břemeno důkazní.

[9] Nejvyšší správní soud se ztotožnil se závěry městského soudu. Při rozhodování o přiznání osvobození od soudních poplatků je nutno vycházet z toho, že podle usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008-74, č. 2099/2010 Sb. NSS, „§ 36 odst. 3 s. ř. s. stanoví výjimku z pravidla - soudní poplatky jsou účastníci řízení z dobrých důvodů (zejména kvůli omezení podání k soudům na ta, která jsou vsutku vážně míněna, a kvůli částečnému krytí nákladů na fungování justice) zásadně povinni platit a pouze výjimečně mají být od této povinnosti osvobozeni“. Požadavek na úhradu soudních poplatků jako takový nelze považovat za porušení principu rovnosti ani za rozporný s čl. 6 Úmluvy. Aby nemajetnost nezamezila v odůvodněných případech navrhovateli v přístupu k soudu, slouží institut osvobození od soudních poplatků

[10] Při posuzování návrhu na osvobození od soudních poplatků bere Nejvyšší správní soud v potaz účel institutu osvobození. Tím je ochrana práv účastníka řízení, pokud by mu mohla vzniknout vážná újma kvůli nedostatku finančních prostředků, který by mu v důsledku neschopnosti zaplatit soudní poplatek bránil účinně chránit svá práva v řízení před soudem. Smyslem tohoto institutu není kompenzovat navrhovateli finanční zátěž spojenou se soudním řízením, ale zajistit přístup k soudu. Navrhovatel žádající o osvobození od soudních poplatků proto musí v první řadě osvědčit, že jsou v jeho případě splněny zákonem stanovené předpoklady.

[11] Důkazní břemeno ve vztahu ke splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků nese navrhovatel (usnesení rozšířeného senátu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009-95, č. 2163/2011 Sb. NSS). Je jeho povinností dostatečně konkrétně popsat své osobní, majetkové a výdělkové poměry a současně projevit zákonem požadovanou aktivitu a předložit doklady prokazující jeho nemajetnost. Nesplní-li navrhovatel tuto povinnost, soud jeho poměry z úřední povinnosti nezjišťuje (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 7. 2011, č. j. 3 Ads 80/2011-122, nebo ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004-50, č. 537/2005 Sb. NSS). Stěžovatel se mýlí, pokud tvrdí, že mu povinnost doložit svá tvrzení ohledně své majetkové situace neukládá zákon – naopak soudní řád správní toto požaduje (srov. citovaný § 36 odst. 3 s. ř. s.).

[12] O tom, že stěžovatel je povinen svá tvrzení obsažená ve formuláři o majetkových poměrech doložit listinami, z nichž lze tato tvrzení ověřit, byl stěžovatel poučen, a to jednak v přípisu ze dne 15. 12. 2022, který mu zaslal městský soud, a dále v textu samotného formuláře. Stěžovatel však doložil pouze doklad o tom, že jeho matka pobírá příspěvek na péči. S ohledem na množství dalších tvrzení, která stěžovatel ve formuláři uvedl, to však není dostačující.

[13] Ačkoli Nejvyšší správní soud v některých případech konstatoval, že soud je povinen vyzvat účastníka k doplnění potřebných údajů či jej poučit, jak může svá tvrzení prokázat (usnesení rozšířeného senátu č. j. 1 As 23/2009-95, rozsudek ze dne 24. 9. 2008, č. j. 1 As 63/2008-34, či ze dne 24. 7. 2015, č. j. 2 As 153/2015-27), jednalo se o situace,

kdy podle svého prohlášení žadatel neměl žádné prostředky ani majetek a nebylo jasné, z čeho uhrazuje své životní potřeby nebo kdy i po vyplnění potvrzení a předložení podkladů účastníkem řízení panovala nejistota či nejasnost ohledně jeho majetkových poměrů.

[14] V projednávané věci však byla situace jiná. Soud neshledal, že by stěžovatelem uvedené údaje neposkytovaly dostatečný obraz o jeho majetkových poměrech. Žádost zamítl, neboť nemohl vyjít pouze z nijak nedoložených stěžovatelových tvrzení. Ačkoliv byl stěžovatel poučen o své povinnosti doložit svá tvrzení listinami, tu nesplnil. Městský soud proto správně žádost o osvobození od soudních poplatků i žádost o ustanovení zástupce zamítl.

[15] Pokud jde o kasační námitku, podle níž stěžovatel podává „námitku“ proti městskému soudu, který je proti němu „zaujatý“, lze uvést, že takový kasační důvod lze podřadit pod § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. Tato kasační námitka není důvodná. Stěžovatel totiž „zaujatost“ městského soudu spatřuje v tom, jak městský soud postupoval v projednávané věci. Podle § 8 odst. 1 věty poslední s. ř. s. však *důvodem pro vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

[16] Nejvyšší správní soud tedy zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[17] Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalované v tomto řízení žádné náklady nevznikly, jejich náhradu jí proto soud nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. března 2023

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně
senátu